

V »Planiškem tednu« je javnost ostro, toda upravičeno obsodila gostinsko mrežo v zgornjesavski dolini, ki je ob tej priliki pripravila pravcato razstavo svoje okostenelosti. Letos bo predvidoma še okrog 15 pomembnejših turističnih prireditev na Gorenjskem, hkrati pa se bliža turistična sezona. Mar naj dopustimo, da se bodo še nadaljevale napake, znane iz »Planiškega tedna«, da bo šepal turizem mimo nas, brez zadovoljivega gospodarskega haska?

Povprašali smo podpredsednika OLO tov. Dušana Horjaka, kakšni so po njegovem mnenju vzroki, da gostinska podjetja ne skušajo ustrezno izkoristiti ugodnih prilik za povečanje prometa.

Eden izmed vzrokov je tudi v pavšalu — je sodil tovariš Dušan Horjak. Spričo slabe turistične sezone so ljudski odbori Jesenice, Bohinj in Bled lani hoteli pomagati tem podjetjem tako, da so predpisali minimalno pavšalno davčno obremenitev za vsa gostinsko - turistična podjetja (razen

za Jelovico, Park hotel in Toplice na Bledu). Pokazalo pa se je, da si podjetja — brž ko dosežejo sredstva za plače in minimalni pavšal — ne prizadevajo več, da bi izkoristila vse možnosti in povečala promet. Tako pa seveda gostinstvo in turizem ne moreta naprej.

Prav bi bilo, da bi ljudski odbori imeli tudi to pred očmi, ko bodo sprejemali letošnje družbene plane.

Z.

PRIPRAVE NA VOLITVE IN NA KONGRES DELAVSKIH SVETOV

Pred delovnimi kolektivi podjetij in gospodarskih organizacij sta sedaj dve pomembni in daljnosežni nalogi: volitve novih delavskih svetov in pa volitve delegatov za I. kongres delavskih svetov, ki bo junija v Beogradu.

Kako kar najbolje pripraviti in izvesti ti dve nalogi, je razpravljal na ponedeljkovi seji tudi Okrajni sindikalni svet. Sklenili so, da bo sindikalna organizacija v zvezi in tesnim sodelovanjem s tovarniškimi komiteji Zveze komunistov ter Socialistične zveze, predlagala nove kandidatne liste. Seveda bodo te kandidatne liste podrobno pretresali tudi na množičnih sestankih v tovarnah oziroma v posameznih obratih podjetij, da bi na ta način dosegli učinek, ki si ga vsi želimo: izvoliti v nove delavske svete res tiste ljudi, ki bodo lahko v največji meri pripomogli k nadaljnjemu razvijanju delavskega samoupravljanja. Okrajni sindikalni svet tudi sodi, da nikakor ne gre podcenjevati tehničnih priprav za volitve, ki morajo biti vsekakor v okviru zakonitosti.

V neposredni zvezi z volitvami v nove delavske svete pa so tudi volitve delegatov za I. kongres delavskih svetov. Če bomo izvolili v nove delavske svete dobre ljudi, bodo tudi delegati za kongres dobri. Iz kranjskega okraja bo odšlo na kongres 30 delegatov, in sicer 22 iz industrije in 8 iz drugih gospodarskih panog. Tudi o tem, kdo bo in koliko delegatov bo volil za kongres, je prav tako razpravljal Okrajni sindikalni svet in z ozirom na število zaposlenih delavcev v posameznih tovarnah ter števila članov delavskih svetov sklenil, da bodo v Kranju volili 8 delegatov, na Jesenicah 5, občini Radovljica in Bled bosta dali 3 delegate, Trzin prav tako 2, medtem ko bodo 1 delegata volili na področju občinskih sindikalnih svetov v občini Škofja Loka, Ziri in Zelezniki.

Delegate bodo neposredno volile naslednje tovarne: »Zelezarna« Jesenice 4, »Iskra« Kranj 2, »Tiskanina« Kranj 1, »Inteks« Kranj 1 ter Bombažna predil-

nica in tkalnica v Trzinu 1. Ostale delegate bodo volili na občinskih konferencah delavskih svetov. — Omenjeni podatki veljajo zgolj za industrijo.

Preostalih 8 delegatov iz drugih gospodarskih panog pa bodo volili po naslednjem ključu: trgovina 2 delegata, medtem ko gozdarstvo, promet, obrt, gostinstvo, gradbeništvo in ostali po 1.

Za te gospodarske panoge bo Okrajni sindikalni svet sklical posebne okrajne konference delavskih svetov, na katere bodo poslala trgovska podjetja po 2 zastopnika DS. Za obrtno okrajno konferenco DS bodo poslala obrtna podjetja po 1 zastopnika DS, iz prometnih podjetij se bo udeležil okrajne konference vsak tretji član DS, gradbena podjetja bodo poslala po 4 delegate iz svojih delavskih svetov, vsa ostala podjetja pa bodo poslala za svojo okrajno konferenco po 2 člana DS. Le okrajne konference delavskih svetov gozdarstvih podjetij se bodo udeležili (spričo tega, da so na področju kranjskega okraja le 2 tovrstna podjetja) vsi člani delavskih svetov teh podjetij.

Okrajni sindikalni svet je razpravljal tudi o tem, da je treba delegate za kongres delavskih svetov temeljito pripraviti, da bi lahko na njem v razpravah aktivno in plodno sodelovali. Zato so sklenili, da naj bi morala tri tedne pred kongresom organizirati za izvoljene delegate za kongres dvodnevni seminar, na katerem bi podrobno proučili vsa pereča in aktualna problematika delavskega samoupravljanja.

Pred kolektivni podjetji in gospodarskih organizacij so torej zelo pomembne in obsežne naloge. Izpolnitev teh pa bo terjala od posameznih delovnih kolektivov ter množičnih organizacij in še posebej organizacij Zveze komunistov v tovarnah nemalo truda in prizadevanj ter ne nazadnje — družbeno politične odgovornosti.

I. A.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. ST. 23 — CENA DIN 10.—

Kranj, 22. marca 1937

SLOVO OD JUNAKA

S POSLEDNJE POTI MOŠE PIJADA

Več kot 250.000 ljudi iz vseh krajev naše domovine je pospremlilo posmrtno ostanke predsednika Zvezne ljudske skupščine Moše Pijada k zadnjemu počitku. Nemi obraz in solze v očeh, ki so spremljali njegovo krsto po ulicah Beograda, so najbolj zgovoren dokaz, kako je bil »Čika Janke« priljubljen med našim ljudstvom.

Pred grobnico narodnih herojev je govoril predsednik republike Josip Broz - Tito in med drugim dejal: »Življenje in revolucionarno delo Moše Pijada zvesto izražata težko borbo delavskega razreda in ljudskih množic v stari Jugoslaviji proti zasluževanju in izkoriščanju, ker je bil dejansko eden izmed pionirjev našega delavskega gibanja in pozneje eden izmed najbolj delavnih pionirjev graditve naše socialistične države.«

ZALNE SVEČANOSTI V KRANJU

V ponedeljek je bila v Kranju osrednja komemoracija vseh množičnih organizacij kranjske občine, kjer so počastili spomin na pokojnega predsednika Zvezne ljudske skupščine Mošo Pijada. O pokojnikovi življenjski poti in njegovem velikem delu je govoril predsednik Občinskega ljudskega odbora Kranj tov. Vinko Hafner.

Po podjetjih v kranjski občini so imeli v teh dneh žalne svečanosti za pokojnikom. Vsa podjetja bodo namesto vencev prispevala določene zneske za dograditev Sindikalnega doma, otroke padlih borcev in druge humane namene.

V TRZICU SO POČASTILI SPOMIN POKOJNEGA REVOLUCIONARJA

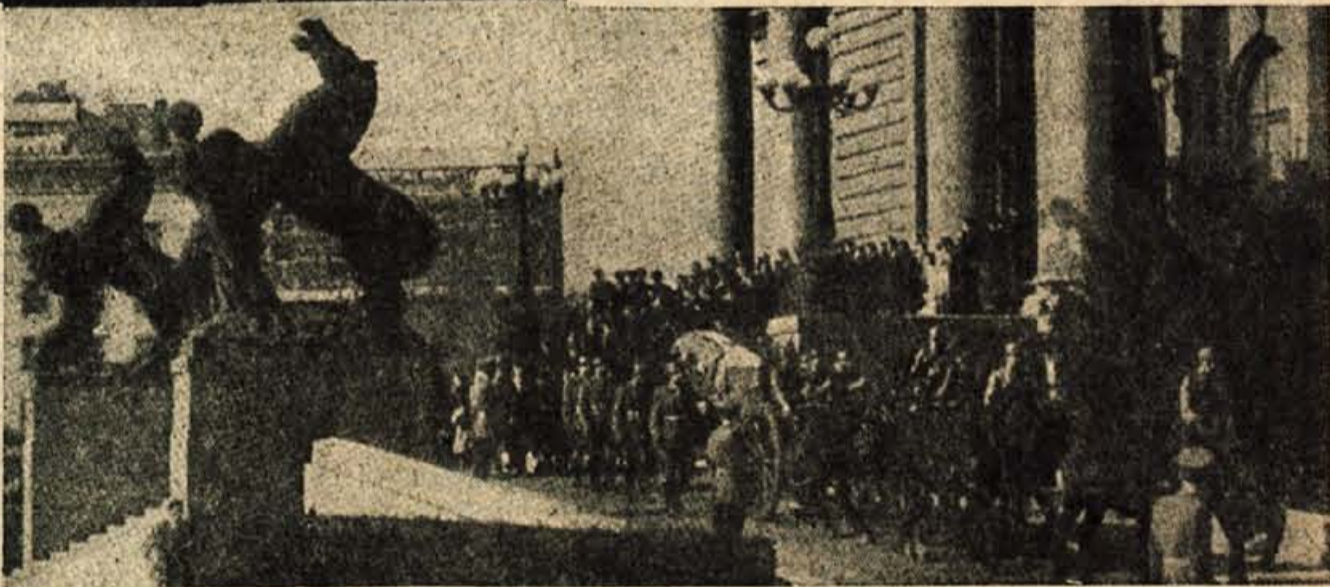
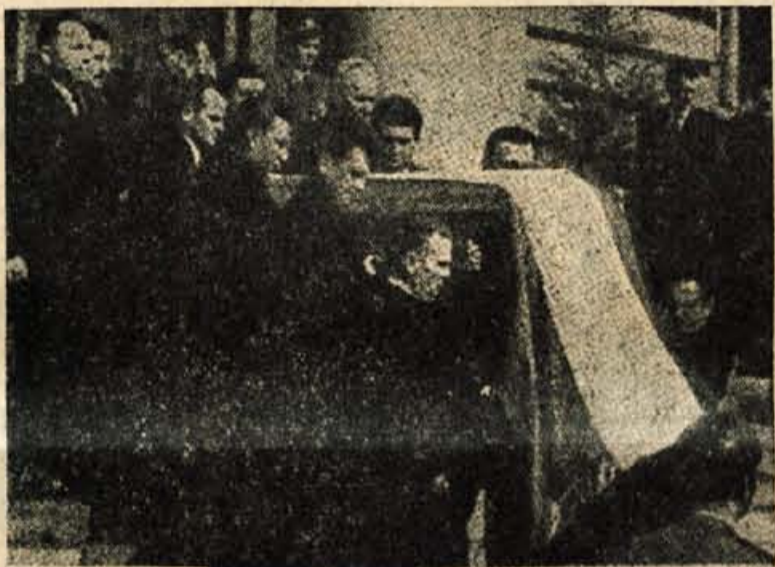
Pretekli ponedeljek so napolnili dvorano Svobode v Trzinu občinski odborniki, predstavniki množičnih organizacij, sindikatov, šol, oblasti in ustanov ter ostalo prebivalstvo. Predsednik ObLO je na kratko opisal delo pokojnega Moše Pijada. Udeleženci komemoracije so počastili spomin pokojnika z enominutnim molkom.

ČEPRAV VREMENOSLOVCI — IN TUDI VREMENAR »GLASU GORENJSKE« — VZTRAJNO IN IZ DNEVA V DAN NAPOVEDUJEJO MRAZ IN ŠE SNEG, SE JE, KOT VSE KAŽE, POMLAD VEDARLE ŽE DOKONČNO PRESELILA K NAM. NE MOTIJO JE NE VREMENSKE NAPOVEDI, NE SNEG V PLANINAH, KI GA JE NA NAJVIŠJIH VRHOVIH ŠE PO DVA METRA IN SMUCARJI UZIVAJO V POMLADANSKI VISOKOGORSKI SMUKI, KI JE, KOT NEKATERI PRAVIJO, NAJLEPŠA SMUCARILJA. NE — POMLAD SE NE ZMENI ZA VSE TO IN PRAV IMA: KDO BI NE BIL VESEL SONCA IN JASNIH, TOPLIH DNI!

Na sliki zgoraj: najlepša pomladanska solata je regrat. To dobro vedo zlasti tiste gospodinje, ki se popoldne lahko za kakšno urico odtrgajo od doma, da preskrbijo nekaj zelenega za krožnike. Spodaj: konji so spočiti in zemlja tudi — sejati bo treba.

Potem, ko so se od pokojnega Moše Pijada poslovili stotisoči naših ljudi, so ga najvišji državni funkcionarji odnesli na lafeto, ki ga je odpeljala na poslednjo pot. Na beograjskih ulicah je spreved močje pozdravilo tristisoč ljudi...

naš razgovor

GRUPNI DELAVSKI SVETI NAJ BI IMELI VEČ PRAVIC PRI DELAVSKEM UPRAVLJANJU

Skoro v vseh podjetjih na Gorenjskem se že, ponekod bolj, drugje manj, pripravljajo na kongres delavskih svetov, ki bo junija v Beogradu.

Tokrat smo povprašali predsednika delavskega sveta največjega gorenjskega podjetja, kako se v Zelezarni na Jesenicah pripravljajo na kongres delavskih svetov.

»V Zelezarni smo za to, da bi bila problematika našega podjetja za kongres čimbolj izčrpno pripravljena, postavili posebne komisije, od katerih vsaka dela na določenem področju. Tako imamo komisijo za ekonomska vprašanja, proizvodnjo in produktivnost, organizacijo dela, kadrovske vzgoje tehnološko strokovna vprašanja in pravno komisijo. V vsaki od teh je po 5 članov. Te komisije bodo zbrale konkretno problematiko, nakar bomo sestavili skupno poročilo, kjer bodo sodelovali tudi predsedniki grupnih delavskih svetov.« je med drugim dejal predsednik delavskega sveta Zelezarne, Janko Verdnik.

»O čem mislite razpravljati na kongresu?«

»Govoriti mislimo o odnosih delavcev in uslužbencev do njihovega dela, o ekonomski proizvodnje in prodaje, predvsem pa o materialni podlagi delavskih svetov. Nepravilno se nam tudi zdi, da grupni delavski sveti nimajo nobenih kompetenc, zato mislimo razpravljati tudi o tem, da bi ti delavski sveti dobili več pravic pri samoupravljanju.«

Zanimalo me je še, kako se v Zelezarni pripravljajo na volitve delavskih svetov.

»Nekateri so mnenja, da bi imeli posamezni obrati svoje delavske svete. Sam pa menim, da je bolje, če še naprej ostanemo pri grupnih delavskih svetih, vendar — ti delavski sveti naj bi odigrali večjo vlogo pri delavskem samoupravljanju kot do sedaj. Naš delavski svet bo imel še naprej 67 članov.«

Lj.

NEOBKLESANI, VENDAR ZGOVORNI DROBCI IZ PRAKSE DELAVSKIH SVETOV V ŠKOFJELOŠKIH PODJETJIH

Danes teden je bil v Škofji Loki posvet predsednikov delavskih svetov, ki ga je sklicala komisija za delavsko in družbeno upravljanje pri občinskem odboru SZDL. Na posvetu so se v okviru priprav na volitve in kongres delavskih svetov pogovorili o izkušnjah samoupravljanja v posameznih podjetjih. Zabeležili smo te izjave predsednikov delavskih svetov:

Sešira: »Pri zadnjih volitvah smo hoteli dobiti v delavski svet kar največ mladine. Potem pa se je pokazalo, da mladina čisto nima lastnih stališč do posameznih problemov, da se tudi ne zanima dovolj za vprašanja in zato včasih le formalno glasuje. — Vendar pa delavski svet ni samo na papirju; uprava podjetja ga upošteva. Vsak član prejme pravočasno dnevni red za zasedanje, včasih pa je seja sklicana tudi zelo na hitro, ed danes na jutri. — Zdaj je v delavskem svetu 15 članov, v prihodnje pa jih nameravamo izvoliti 21.«

Gorenjska predilnica: »V glavnem nimamo posebnih problemov, razen v zadnjem času, a skrajšanimi nočnimi izmenami. Nekateri so namreč za take izmene, drugi so proti, tretji pa so »nevtralnii«. Vzrok je v tem, da ljudje še ne vedo za nove tarifne postavke, a zdaj bo stvar jasna. — V delavskem svetu je 35 članov, od tega 17 žensk in 18 moških; mladine je 12. — Člani delavskega sveta se za probleme zanimajo; računovodja se potrudi, da jim stvari poljudno razloži.«

Gradis: »Naš centralni DS je v Ljubljani. V obratnem delavskem svetu je 13 moških in 2 ženski; kandidirali smo tudi 3 mladince, a niso bili izvoljeni. Zasedanja so redna. Največ težav je s tarifnim pravilnikom. — Prej smo imeli nesoglasja z upravnikom, zdaj je bolje.«

Komunalno podjetje: »Povprečna starost članov kolektiva je 40 let. Nimamo prostora za politično življenje, zato je opaziti pasivnost. Ljudje delajo raztreseni tu in tam. Predvsem bi radi imeli stalne delavce, a jim ne moremo nuditi stanovanj.«

Kroja: »Celoten kolektiv predstavlja delavski svet, ker je le 24 ljudi. Nismo si še na jasnem, ali moramo imeti predsednika delavskega sveta. Pogovorimo se o vsem. — Včasih ustavimo delo za 5 ali 10 minut, pa se pomenimo...«

Mlinsko podjetje: »Celoten kolektiv je v delavskem svetu. Upravni odbor pa šteje 6 članov. Upravnik potegne včasih po svoje, moral bi bolj spoštovati sklepe v zapisniku. Nekateri sklepi se ne uresničijo, a potem na seji stvar spet porinemo naprej. Najhujši so problemi okrog tarifnega pravilnika.«

Transturist: »V delavskem svetu je ves kolektiv. Najtežje je zbrati skupaj ljudi, šoferji so namreč vedno na terenu. Včasih se sestanemo v nedeljo zjutraj. Sestanki so redni. Podobne težave ima sindikat. Ko smo lani sklicali občni zbor sindikata, smo ga morali petkrat preložiti, preden smo bili sklepni.«

Pilarna: »Celoten kolektiv predstavlja delavski svet. Seje delavskega sveta, upravni odbor in sindikata imamo kar skupno.«

Jelovica: »Delavsko upravljanje je pri nas v zadnjem letu dokaj napredovalo. Prej smo samo združevali podjetja, kar je povzročalo nekatera trenja v kolektivu, zato je vsak obrat zahteval svoj delavski svet. Zdaj so v delavskem svetu zastopani ljudje iz vseh obratov. Lani smo največ razpravljali o surovinah. Organi delavskega upravljanja so upoštevani. Člani delavskega sveta se že oglašajo na zasedanjih, ne tolmačijo pa vsi sklepe kolektiva ali pa jih tolmačijo narobe. Računovodja pa, ko operira z različnimi konti (denimo pri zaključnem računu), ne tolmači poljudno.«

Tehnika: »(gradbeno podjetje): »Imeli smo premalo stikov s sindikatom. Zdaj je boljše, da se lahko še kar pohvalimo. Sestanki so precej redni. Težave so z delovno silo. Da bi plan izpolnili, bi morali dobiti še najmanj 30 ljudi. Člani delavskega sveta razpravljajo na sejah, a problemov, ki jih res težijo, ne povedo, zato se le-ti tudi ne rešijo. Tudi jaz sam nimam izkušenj, kot jih imajo industrijski delavci glede sestankov.«

Odeja: »Celoten kolektiv je v delavskem svetu. Zdaj smo obravnavali družbeni plan, tarifni pravilnik in norme. Sedaj ni sezone, delamo za zalogo. Sestanki so redni, če pa je kaj izrednega, se pogovorimo kar med delovnim časom, ker nas ni mnogo.«

Strojno podjetje: »Od zunaj je bilo slišati, da je naš delavski svet slab. Če bi bil res slab, bi podjetja že ne bilo več. Lani so se menjali kar trije komercialisti. Aprila še nismo vedeli, kaj bi delali, ker komercialista ni pripravila trga. Jeseni smo morali vso proizvodnjo zaustaviti, ker smo prišli v finančne škrinje. Letos imamo dobrega komercialista; perspektive za gospodarjenje so boljše. Lanska zaloga se zadovoljivo zmanjšuje. Pripravili smo dva nova artikla. Preizkušamo likalne stroje. Sklenili pa smo, da se ne bomo lotili serijske proizvodnje tega ali

onega izdelka, dokler prototipi ne bodo zares preizkušeni. Prej so nas namreč stranke silile, naj hitimo, potem so bile pa reklamacije. Tarifni pravilnik so sestavili samo uslužbenci, češ delavski svet tako in tako ne more nič spreminjati, ker je tu zakon. Neposredni proizvajalci so bili pri tem prizadeti, a delavski svet je pravilnik moral potrditi, ker so mu ga pač predložili. Delavski svet nima možnosti, da bi vsestransko spoznaval problematiko. Ko je hotel pogledati v poslovanje, mu je bilo rečeno, da odgovarja za stvari toliko kot nič. Uprava podjetja predloži delavskemu svetu nekatere zadeve v sklepanje nekaj minut prej, tako, da delavski svet ne more dobro premisliti. Komercialista pa imamo zdaj dobrega, a mu ne moremo dati zadovoljive plače, ker bi sicer morali odvzeti delavcem. V zadnjem času so se razmere v podjetju znatno popravile. Delavski svet zahteva tudi redne tehnične posvete, da bi v podjetju izboljšali organizacijo dela po tehnični plati.«

Obrtno kovinsko podjetje: »V upravnem odboru je 5 ljudi, v delavskem svetu pa ves kolektiv. Seje so še kolikor toliko redne, vsak mesec. Smo pavšalirani in nam letos še kar dobro gre.«

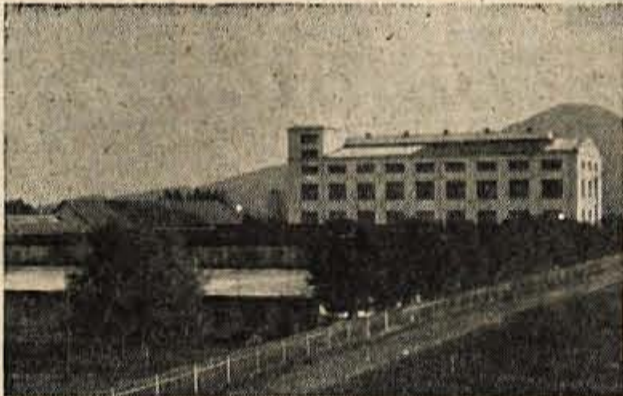
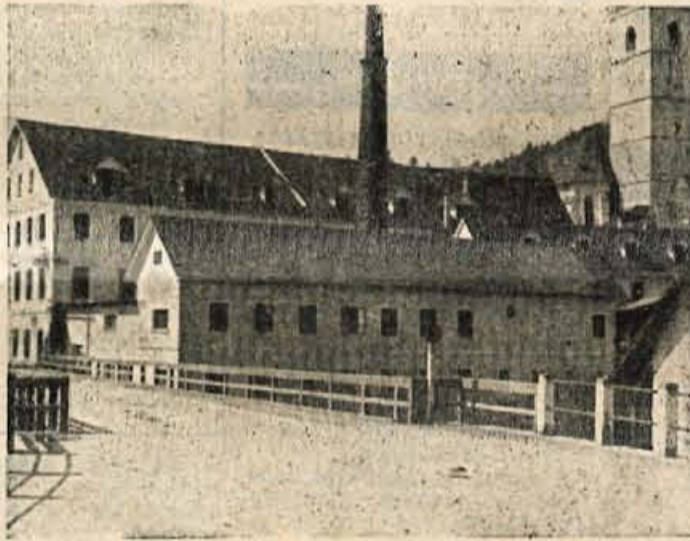
Vprašanje ob koncu posveta: »Kako de-

lavski sveti sodelujejo z gospodarskimi združenji svojih strokov?«

Nekaj odgovorov: »To je povsem prepuščeno upravnim linijam. Delavski sveti nimajo stikov z upravnimi odbori združenj, dasiravno se na sejah teh organov često kroji usoda podjetij (n. pr. pri dodeljevanju kreditov za rekonstrukcije).«

To so drobeci, neobklesani, morda tu in tam nejasno ali celo netočno izraženi, vendar so poučni, tembolj, ker so zajeti neposredno iz življenja delavskih svetov. Kažejo nam že bogate izkušnje v nekaterih kolektivih, a tudi pomanjkljivosti, zlasti v posameznih manjših podjetjih (nepravilni odnosi med upravnimi in organi delavskega upravljanja), celo začetno neizkušenost, ponekod napačna pojmovanja (glede vloge mladine v organih samoupravljanja, uporabljanja delovnega časa z seje, zmenjavanje vlog organov samoupravljanja in sindikata itd.), vrzeli (pomanjkljivi stiki upravnih odborov združenj z delavskimi sveti). Kažejo pa nam tudi to, da se samoupravljavci čedalje bolj razgledujejo po problematiki in se zavedajo vrzeli, zato jih bodo tudi lažje odpravljali. Predvsem pa naj ti drobeci izpričujejo, da je delavsko samoupravljanje v teh letih močno napredovalo in pognalo neuničljive korenine, ob katerih poganjajo novi odnosi med ljudmi v proizvodnji. M. Z.

Desno: Tovarna klobukov »Sešira«
Spodaj: »Gorenjska predilnica« v Škofji Loki

LEPŠI DOHOD DO KULTURNEGA DOMA V KAMNIKU

Zapuščeni trikot pred podjetjem »Kamnik« in kulturnim domom, kjer so lani podrli barake, bodo zdaj spremenili v park. Načrt za uravnava tega prostora je napravljen, tako da visokih orehov in jesenov ne bodo posekali. Uravnava povzroča dosti dela, ker bo treba še odstraniti betonske temelje porušeni zgradb. Z.

Kam z njim?

Majhen, suh človek, slabo oblečen, s spačnim obrazom, ki ga brezboja usta še poudarjajo, stoji pred menoj.

Brada mu pri govorjenju poskakuje, ko stari ženci pri jedi. Govori in govori. Pripoveduje svojo življenjsko zgodbo...

Bil je delavec. Vestno je opravljal svoj posel, čeprav ni bil lahek. Ob vsakem vremenu je moral biti na cesti. Zato ni nič čudnega, da ga je — slabotnega kakršen je bil — začela razjedati bolezen. Nekaj časa se ji je upiral, potem pa je moral v posteljo.

In vse je šlo svojo logično pot. Zdravniški pregledi, višji pregledi, komisije in končno odločitev: mož ni več sposoben za terensko delo. Predlagamo, da se ga premesti na lažji posel.

Podjetje, v katerem je delal, ni ustreglo zdravniškimi nasvetom. Čeprav bi odgovorni tovariši lahko našli kako lažje delo zanj, so ga opustili. Kdo ve, če je možakar sploh popolnoma prišteven, so pri tem pomenljivo ugotavljali. Predlagali so ga za invalidsko upokojitve.

Mož pa se je upokojitvi upiral. Ni hotel biti nekoristen član družbe. Čutil je, da bi lahko še delal. Morda res ne na kakem zahtevnejšem delu, za kak nezahtevnejši posel bi pa že še bil. Vprašanje je tudi, kako bi se spričo pičlih službenih let preživljal z invalidnino. Doma je imel dva otroka, ki sta hodila v šolo in bolešno ženo.

Začel je iskati pravico na sodišču. To pa je

dolgotrajna stvar. Medtem je dobival od Zavoda za socialno zavarovanje samo skromno podporo. S temi denarji pa se ni dalo živeti. Iz meseca v mesec je šlo težje. Nekaj časa so krpali družinski proračun s prodajo inventarja, ki ga niso najnujnejše rabili. Potem so se začeli zadolževati po trgovinah. Kmalu so se jih povsod otepli. Prišlo je celo tako daleč, da so jim tik pred zimo zaplenili drva, ki so jih sami napravili v bratovem gozdu (z bratovim dovoljenjem in dovoljenjem Uprave za gozdarstvo seveda) in z izkupičkom pokrili dolgove.

Sedaj stoji ves obupan pred menoj.

Kaj naj storim? Da ga potolažim, mu pravim: »Morda bi se kako honorarno delo našlo tudi pri nas. In kak tisočak bi lahko dobili tako na račun. Iščevo nekoga, ki bi nam zbral čimveč naročnikov za najnovejšo knjigo, ki je že v tisku. Morda bi poskusili v vašem kraju. Počasi, in pa, ko bi bilo vreme ugodno...«

»Prav rad,« mi odvrne. »Počutilim se toliko zdravega, da bom z veseljem povprašal pri ljudeh, če bodo naročili vašo knjigo. A žal ne vem, če bom imel kaj uspeha. Zato, oprostite, denarja vnaprej res ne morem jemati.«

Osupnil sem. Ne samo zato, ker je kljub težki situaciji, v kakršni je bil, odbil ponujen denar, čeprav tudi zato.

Bolj zato, ker sem pomislil: Bi se mož ob vsej svoji tenkočutnosti drznil potegovati za delo, če bi bil vnaprej prepričan, da za delo ni več sposoben? Ali morda ljudje, ki so ga opustili, mislijo, da je to storil tudi zato, ker je pač neprišteven...

GLAS GORENJSKE

SEMENSKA SLUŽBA V KRANJSKEM OKRAJU

Semenska služba v kranjskem okraju je v letošnjem letu zajela okoli 300 ha površin, zasejanih s semenskim krompirjem. Količine krompirja s teh površin bodo tudi odkupili. Prav tako je že zagotovljenih 2 milijona dinarjev za selekcijsko postajo v Poljanski dolini, ki bo vodila selekcijo krompirja.

Na Sorškem polju so napravili poskus in zasejali 8 sort uvožene pšenice, pri kateri uporablja močno gnojenje (približno 1000 do 1500 kg gnojil na hektar) in vse agrotehnične ukrepe. Ugotoviti bočejo, kako deluje alpsko podnebje na posamezne sorte uvoženih semen pšenice. I. A.

ZAŠČITA RASTLIN PRED KOLORADSKIM HROŠČEM

V lanskem letu so poškopili proti koloradskemu hrošču 75 odstotkov vseh površin, zasejanih z različnimi rastlinami. Tudi letos nameravajo škropiti proti temu škodljivcu. V ravninskih predelih škropijo z navadnimi škropilnicami, treba bo nabaviti seveda tudi kako motorno škropilnico, v hribovitih predelih pa bodo morali škropiti s posebnimi, tako imenovanimi molekulatorji. Seveda bo treba te pripomočke nabaviti. I. A.

APNENJE ZEMLJIŠČ NA GORENJSKEM

Lani so začeli v občini Cerklje in Ziri s apnenjem zemljišč. Letos bodo nadaljevali to akcijo še v Seširi dolini in na področju Škofje Loke.

S to akcijo žele predvsem dobiti odgovor na vprašanje, ali se da z apnenjem zemljišč doseči boljši sestav zemlje ali pa so potrebne v posameznih krajih melioracije. Seveda je slednji način precej dražji. I. A.

NOVE KNJIGE »KMEČKE KNJIGE«

Založba »Kmečka knjiga« v Ljubljani je izdala knjižico: »Predelava sadja v brezalkoholne pijače«, ki jo je napisal strokovnjak za ta vprašanja Franjo Kafol. Knjižica ima na 40 straneh poleg uvoda še naslednja poglavja: Splošno o sadnih sokovih — Najprimernejše sadje za sokove — Čista steklenica in dober zamašek — Priprava sadja — Preprosto vkuhanje sokov v steklenice — Vkuhanje in steriliziranje — Baumanov pasterizator — Sadni sokovi v sodih — Razpošiljanje sokov za potrošnje.

V zbirki učbenikov pri založbi Kmečke knjige je izšla knjižica »Upravljanje kmetijskih gospodarstev«. Knjižica ima na 128 straneh zanimivo vsebino. Nanjo opozarjamo vse, ki sodelujejo pri upravljanju kmetijskih gospodarstev, posebej pa še kmetijske zadruge, katerih vlogi v našem kmetijstvu je posvečenega tudi precej prostora.

»DELO IN VARNOST« številka 1. in 2.

S prvo in drugo številko, ki sta pravkar izšli, začena svoj drugi letnik strokovni časopis »Delo in varnost«, glasilo o aktualnih vprašanjih produktivnosti in smotrne gospodarjenja v industrijski proizvodnji.

Iz vsebine prve številke: Franjo Aleš — »Naš program«, ing. Ervin Perne — »Povečanje storilnosti dela«, ing. Hubert Clemenz — »Vpliv izplačevalnih dni na neopravičene izostanke in na obratne nezgode«, ing. M. B. — »Zaščitni rokavčki«, K. P. — »Delo Okrajne komisije za HTZ v Kranju, Silvo Furlan — »Povečanje aktivnosti komisij za higiensko-tehnično zaščito«, F. A. — »Organizirajmo borbo proti obratnim nezagodam« (zgod ravenske železarne), ing. Janko Švajger — Olga Maček: »Profesionalni traumatizem« (ocena), ing. Boris Goštica — »Prirodni brusni in umetni brusilni koluti«.

Vsebnost številke 2.: Franjo Aleš — »Varstvena vzgoja delovnih kolektivov«, ing. Ervin Perne — »Organizacija dela v podjetju«, dr. Leon Jerovec — »Standardni stroški kot pripomoček za merjenje produktivnosti in ekonomičnosti v podjetju«, Franc Rupret — »Možnosti in pomen analitične ocene delovnih mest v gradbeništvu«, dr. Jerovec — »Diagrami in tabele v službi analize in kontrole stroškov«, prof. M. Battistin — »Priručnik za higiensko-tehnično zaščito rada« (ocena), ing. Boris Goštica — »Prirodni brusni in umetni brusilni koluti« (nadaljevanje).

V »PLAMENU« SO RAZPISALI VOLITVE V DELAVSKI SVET

Dne 19. t. m. je bilo v tovarni vijakov »Plamen« Kropa redno zasedanje delavskega sveta. Člani so potrdili zaključni račun za leto 1956 in razpravljali o proizvodnem planu za prvo letošnje četrtletje. Razen tega so razpisali tudi volitve v novi delavski svet, ki bodo 24. aprila.

LEPO DARILO KAMNICANOM

V terek je prispelo v Kamnik lepo darilo. Mednarodna organizacija za pomoč otrokom UNICEF je poklonila popolno opremo za otroški dispanzer. Kamničani pa zanj še vedno nimajo primernih prostorov in bi nujno potrebovali nov zdravstveni dom. Z.

»TRIGLAV« REPUBLIŠKI PRVAK

V sredo popoldne je Triglav v postavi (Martelanc 876, Starc 854, Ambrožič M. 839, Ambrožič L. 823, Turk 819 in Debečjak 795) dosegel skupno 5006 keglov, kar mu je zadostovalo, da je postal republiški prvak za letošnje leto. Skupno je v prvenstvu Triglav podrl 19.889 keglov. ABC

gorenjski obveščevalec

gorenjske bodice

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 01.

KINO »RADIO« JESENICE
22. marca, amer. barvni film »SIN ALI BABE«, ob 18. in 20. uri.

Za uvod bo tale kar debral!
Ko sem zadnjič rajzal z vlakom proti Jesenicam, sem bil na postaji v Radovljici deležen tolikšne lepote in užitka, da moram še vam povedati...

Vso zimo, pa čeprav nam je letos z mrzom in snegom pošteno prizanesla, smo si močno želeli pomladi. No, dočakali smo jo — včeraj, 21. marca smo pozdravili prvi pomladni dan.

»Ze že, toda...« je rotlja.
»Kaj toda... Ne izmikaj se!« je grozil on. »Seveda, če bi bila z drugim, se ne bi branila.«

MALI OGLASI

Od privatnikov malih oglasov se objavljamo pred vplačilom.
Cena malih oglasov je: preklje 20 din, izgubljen 10 din, ostalo 12 din od besede.

KINO »PLAVZ« JESENICE
22. marca, mehiški film »MEHIKA V PESMI«, ob 18. in 20. uri.

Ko sem se ondan sprehal na Suho pri Skofji Luki. Naneslo je tako, da sem vtaknil nos v poslovne prostore državnega posestva in ugotovil, da ostanejo leti nezaklenjeni...

Naj bo tako ali drugače, tudi jaz sem pred nekaj dnevi prebral takšno ljubezensko zgodbičo dveh mladih ljudi, ki jima je pomlad našla v srcu zvrhano mero nemirnega koprnjenja...

Močan udarec je padel na deklatov lice. Fant je pobesnel.
»Na, to zaslužiš, prekleta cipale!« se je utrgalo iz njega. Nov udarec je zadel deklice v obraz.

Trgovsko podjetje »Kurivo« Kranj, telefon 192 obvešča cenjene potrošnike, da razprodaja fiziološke in palice za paradižnike po znižanih cenah.

KINO ŽIROVNICA
23. in 24. marca, mehiški film »MEHIKA V PESMI«.

Ta dan sem pribrenčal tudi na Suho pri Skofji Luki. Naneslo je tako, da sem vtaknil nos v poslovne prostore državnega posestva in ugotovil, da ostanejo leti nezaklenjeni...

Niž veselega ne bo v teh vrsticah — namenil sem jih mladim ljudem. Preberite jih in presodite!
Topel večer me je zvalil v park. No, zgodilo se je...

Pogledala me je. Nič začudenja ni bilo v njenem pogledu. Zdelo se mi je, kot da bi me pričakovala.

Prodajamo stavbno parcelo 6000 kvadrat. metrov na Kokrici. Naslov v upravi lista.

KINO RADOVLJICA
Od 22. do 24. marca, italijanski film »KRUIH, LJUBEZEN IN FANTAZIJA«.

»Čemu molčiš? Saj to povej — me imaš rada?« je vprašal fant.
»Tih šepet... Fant je deklico objel.

Tako mirna je bila. In vendar, to, kar sem videl, mi je povedalo dovolj.
Videl sem prazen pogled in dvoje solz v očeh...

Vas pozdravlja
Vaš Bodičar

Kupim šivalni stroj pogreznjiv z okroglim čolničkom. Naslov v upravi lista.

KINO LJUBNO
22. in 24. marca, amer. barvni film »BORBA ZA POSEST«.

Kaj menijo tisti iz Predoselj, da se jih ne upam vtakniti v bodice! — Ko sem jo zadnjič ob eni po polnoči prisekal do gostilne pri Ku-

Umrli so: Franc Martinuš, oseb. upokojenec; Valerija Vončina, roj. Humar, gospodinja; Jože Babič, delovodja; Alojz Franc, oseb. upokojenec; Ivan Konic, oseb. upokojenec; Adil Zahirovič, otrok; Andrej Balon, uslužbenec; Marija Repinc, roj. Mencinger, druž. upokojenka; Stanko Fidej, drž. uslužbenec; Janez Kokalj, novorojenček; Karolina Ušaj, roj. Vengar, zasebnica; Ivan Ribičnik, učenc; Pavla Jelen, roj. Manfreda, gospodinja.

prodajal, precejšen del jih je bilo namenjenih tudi za izvoz, zato so poedinici opravili več nadur, katerih pa ni plačeval s 50% pribitkom na osnovne plače. S tem je oškodovanih pet zaposlenih dijakov za 1680 nadur, v vrednosti okoli 19.860 dinarjev; zavod za socialno zavarovanje pa zaradi neplačanega prispevka za okoli 90.000 dinarjev. Pravi tako je v davčni prijavi za leto 1955 navedel za 130.380 din nižji dohodek od dejanskega, da bi se na ta način izognil plačilu davka na dohodek v znesku 80.784 dinarjev. Svoje dejanje je skušal na sodišču opraviti z izgovorom, da ni poznal predpisov in s tem, da ga zaposleni dijaki niso terjali za dodatek za nadurno delo. Sodišče ga je upoštevalo, da še ni bil kaznovan in da je že znesek utajenega davka pred glavno obravnavo poravnal, obsegilo na 40.000 din dnevne kazni in plačilo stroškov kazenskega postopka v znesku 5000 dinarjev in na povračilo neplačanega dodatka za nadurno delo oškodovancem v znesku 19.860 dinarjev. Razen obsebe pa je zahteval tudi Okrajni zavod za socialno zavarovanje povračilo prispevka v znesku okoli 90.000 dinarjev.

Upravni odbor časopisno-založniškega podjetja »Gorenjski tisk«
raspisuje
mesto
KOMERCIALISTA
Pogoj: srednješolska izobrazba s prakso v komercialni službi, zaželena je praksa v papirni ali časopisno-založniški stroki.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA
Od 22. do 24. marca, ameriški film »BELI JORGOVAN«.

Tržnica v Trzinu je od tedna do tedna bolj založena z blagom. Na tržne dneve, t. j. vsako sredo in soboto je blaga na izbiri, v manjši meri se blago prinaša v tržnico izven tržnih dni. Cene pa so izjemni pri sadju še znatno višje kot v drugih krajih in se Tržičani upravičeno vprašujejo po vzrokih.

ŠS S SODIŠČA

TOKRAT MU OBOGATITEV NA RAČUN DRUGIH NI USPELA
Nekateri obrtniki se v svojem pohlepu za čim večjim dobičkom poslužujejo najnižkotnejših načinov izkoriščanja delavcev. Pred nedavnim se je zagovarjal pred Okrajnim sodiščem v Radovljici zaradi kaznivnega dejanja kršitve predpisov o pravicah oseb v delovnem razmerju in utaje davka Alojz Pintar, zasebni obrtnik za izdelavo igrač, iz Lesc. Med šolskimi počitnicami v letu 1954 in 1955 je za izdelavo igrač najel tudi sezonsko delovno silo — dijake in dijakinje srednjih šol, ki so delali v delavnici osem do dvanajst ur dnevno, včasih pa tudi več. Po predpisih bi moral za delavec skleniti delovne pogodbe, v katerih bi bili določeni pogoji dela in višina plače, ki pa ne bi smela biti nižja pri vsakem posamezniku od povprečja tarifnih postavk za ustrežno kategorijo strokovnosti za delavce, ki so zaposleni v državnih obrtnih delavnicah. Vsega tega seveda ni storil in se je na ta način izognil kontroli nad plačevanjem prejemkov, deloma pa tudi socialnim dajatvam, ker je le delno prijavil zaposlene osebe socialnemu zavarovanju. Plače, ki jih je izplačeval zaposlenim dijakom, so bile dosti nižje od minimalnih plač nekvalificiranih delavcev in so se gibale okoli 25 din na uro. Svoje izdelke je zlahka

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Petek 22. marca ob 18. in 20. uri: gostovanje v Novi Gorici. A. Remec »MAGDA«.
Sobota 23. marca ob 18. in 20. uri: Gostovanje v Novi Gorici. Armand Salacrou »NOČI JEZE«.
Nedelja 24. marca ob 18. uri - izven in za podeželje. Alojz Remec: »MAGDA«.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
V soboto in nedeljo 22. in 24. marca ob 19.30 uri Karel Čapek »MATTI«.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU
Jutranje vrvenje na kranjskem živilskem trgu je v ponedeljek obetalo živahno kupidlo. Gospodinje so pričakovale, da bodo cene padle, vendar prodajalec niso kdovekaj popuščali. Med solatami je prevladoval regrat, ki so ga prodajali po 20 din merico. Merica radiča je bila 130 dinarjev, merica motovilca pa 25 oziroma 30 dinarjev. Jajčka so obdržala ceno 14 din, nekateri pa so jih ponujali celo po 15 din. Tudi izbira jabolk je bila precej velika. Cene so se gibale po kakovosti, od 35 do 50 dinarjev za kilogram. Cena čebule je poskočila od 100 na 110 dinarjev. Ostale cene: fižol 60 dinarjev liter, česen 8 do 10 dinarjev glavica, zavitek peteršilja 10 din, merica špinaca 30 dinarjev, kilogram zelja 50 din, četrtinka masla 120 dinarjev.

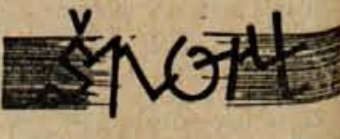
V SKOFJI LOKI
Izбира na loškem živilskem trgu je bila v sredo precej peštra. Cene so bile naslednje: zelje v glavah 50 din kg, kisló zelje 50 din kg, kisló repa 20 din merica, por 7-10 din komad, špinaca 20 din merica, radič 25 din mer., motovilec 25 din merica, regrat 20 din merica, črna redkev 5 din komad, korenje 15 din kg, peteršilj 10 din zavitek, čebula 100 din kg, česen 8-10 din glavica, jajca 13 din komad, surovo maslo 400 din kg, liter smetane 150 din, sirček 12 din komad, jabolka 55 din kg, liter suhega fižola 60 din.

V KAMNIKU
Kamniški živilski trg je bil dobro založen. Zabeležili smo naslednje cene: kisló zelje 60 dinarjev kilogram, kisló repa 30 din kg, radič 140 din kg, regrat 15 din merica, jabolka 30 do 45 din kg, čebula 100 din kg, česen 10 din glavica, jajca 13 in

JAVNA LICITACIJA
za izvrševanje gradbenih in gradbeno-obrtniških del
Tekstilna tovarna »Inteks« v Kranju razpisuje prvo javno pismeno licitacijo za oddajo gradbenih obrtniških in inštalaterskih del za graditev devetstanovanjskega bloka. Predračunska vsota znaša 18.500.000 din.
Licitacijska obravnava bo 8. 4. 1957 ob 9. uri dopoldne v prostorih Tekstilne tovarne »Inteks«.
Projekt in vsi potrebni licitacijski pogoji bodo zainteresentom na razpolago od dneva razpisa licitacije dalje v prostorih investitorja.

GIBANJE PREIVALSTVA

V TRZICU
Poročili so se: Valentin Baloh, vratar in Jožefa Škantar, tov. delavka.
Umrli so: Ivana Peternel, roj. Peternel, upokojenka; Amalija Vodnik, roj. Kališ, gospodinja.
NA JESENICAH
Poročili so se: Viktor Renko, bol. strežnica; Anton Laharnar, tov. delavec in Jožefa Mišič, žel. čuvaj in Marija Torkar, uslužbenka; Ladislav Skrinjar, vodni inštalater in Marija Črv, tov. delavka; Ludvik Kokošinec, električar in Vlasta Černe, bol. strežnica; Vincencij Pogačar, tov. delavec in Ljudmila Berkuš, tovarniška delavka.

TRIGLAV : MEDVODE
66:46 (24:24)
V prijateljski košarkarski tekmi so mladinci Triglava premagali košarkarje iz Medvode. Prvi polčas sta bili moštvi precej izenačeni, kasneje pa je Triglav prevladal na igrišču z zmagalo.

Z LETNE SKUPŠČINE SVETA SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV OKRAJA KRANJ

Pred kratkim je bila v Kranju letna skupščina Sveta Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj, ob številni udeležbi delegatov vseh društev in predstavnikov političnega in društvenega življenja v Kranju.

Poročilo je postavilo v ospredje vprašanje družbenega življenja delovnih ljudi, vprašanje razvedrila in koristne izrabe tistega časa, ki ostane med delovnim časom, političnim delom in življenjem v družini. Pretežna večina ljudi preživlja čas v službi, na sestankih, ali pa se zapira v družinski krog, pri tem pa gre mimo tiste človeške vsebine, ki jo daje prijetno razvedrilo v prijateljski družbi. V ospredje je postavljeno vprašanje kulturnega družbenega doživljanja, ki človeka sprošča in poživlja, medtem ko danes nekateri poznajo samo delovno dolžnost, drugi pa svoj družinski krog in mali egoizem.

Svobode in prosvetna društva so v tej smeri napravile korake, ki pa ne dosegajo smotra, omejile so se na nekaj družabnih večerov za člane lastnega društva ali pa na lahkotnejši (plehekjši) repertoar, medtem ko za celotno prebivalstvo kraja še niso našli ustrezne oblike družbenega življenja.

S tem v zvezi so načeli delegati vprašanje domov, ki ne ustrezajo klubskemu načinu družbenega življenja.

Drugo važno vprašanje, ki so ga obznavali, je bilo izobraževanje odraslih. V tem pogledu so bili uspehi prav majhni, izražajo se le v posameznih predavanjih, ki so jih priredila posamezna društva, trajnejših oblik izobraževanja pa niso nikjer uvedli.

Edina izjema so kmečko - gospodarske šole za kmečko mladino, ki so uspele zlasti tam, kjer je dobra organizacija mladih zadrugnikov. Te šole so istočasno dokaz, da šole za odrasle niso samo stvar Svobod in prosvetnih društev, temveč so stvar vseh prosvetnih institucij kot so Sveti za šolstvo pri ObLO, zlasti pa sindikatov. Vzgoja in izobrazba delavskih kadrov, ki so izšli iz nezadostno razvitih osnovnih šol, terja, da se pomanjkljiva izobrazba nadoknadi v večletnih večernih šolah in tečajih splošnega in strokovnega izobraževalnega tipa. S sredstvi in strokovnim kadrom, ki bi mogel organizirati tako izobraževanje, pa razpolagajo ljudski odbori in podjetja, ki morajo biti tudi prvenstveno zainteresirana na izobrazbi delovnih kadrov.

Knjižnice pomenijo možnost šolskega individualnega izobraževanja. Posamezne knjižnice so lepo napredovale, je pa še nekaj obč. LO. ki v preteklem letu niso dali skoraj ničesar za napredek knjižnic. Tako pa v nekaterih občinskih središčih života rijo in žive le od idealizma nekaterih prostovoljnih kulturnih delavcev.

Spremembe nastopajo tudi v pogledu dviganja strokovnih kadrov. Novih dirigentov in pevovodij ni, zato bo treba za začetnike dirigente pevskih zborov in instrumentalnih skupin ustanoviti na obstoječih glasbenih šolah posebne oddelke, za režiserje pa pri Prešernovem gledališču stalno režisersko šolo.

Razprava, v katero je posegel tudi tajnik glavnega odbora sindikatov, tov. Roman Albreht, je pokazala, da je ljudskoprosvetno delo na važnem razpotju in da bo uspelo le ob širokem sodelovanju vseh družbenih činiteljev, zlasti ljudskih odborov in sindikatov.

Po razpravi je bila odlikovana vrsta starejših Svobodašev. B.

Aldo de Benedetti: »Dva ducata rdečih vrtnic« v uprizoritvi Mestnega gledališča na Jesenicah.

KRITIKA „V NIŽAVI“

Menim, da je vsakomur jasno, da bodi kritika objektivna, toda prav zadnje čase se pojavljajo pri nas ocene, ki so pisane bolj ali manj subjektivno in zdi se, da recenzenti le preradi pozablajo, da je treba pri pisanju ocen prezreti prav vse osebne simpatije. Predvsem pa je ta zahteva nujna, kadar se nekdo loti ocenjevanja dela celotnega ansambla nekega društva, in to dela skozi vso sezono.

V eni izmed prejšnjih števil GG se je tov. PK. lotil ocene loške uprizoritve drama »V nižavi«, pri tem pa je navedel tudi nekaj splošnih trditvev, ki pa jih ljudje pri loškem KUD ne moremo jemati resno. In v teh nekaj vrstah bi skušal tov. P. K. pokazati, da je v svojih trditvah »udaril mimos«, da so njegove trditve subjektivne in prazne.

Tov. P. K. (zakaj se ni podpisal s polnim imenom?) ugotavlja, da so v Loki z uprizoritvijo drame »V nižavi« vendarle začeli napredovati. Mimogrede povedano: drama »V nižavi« je bila pravzaprav nekaj »kulturni kompromis«, saj delo kot tako ni prav nobena umetniška stvaritev, je čisto povprečna melodrama, notranje razbita, brezidejna itd. Zaradi tega so nam nekateri Ločani očitali korak

nazaj v našem razvoju, konservativnost.

Nasprotno pa vidi tov. P. K. v tem velik korak naprejš!

Torej smo se znašli med dvema stoloma; verjetno pa je, da se nahajamo v očeh tov. P. K. še tam nekje v vsezaverodomsarjevski dobi. Toda tako gledanje je vendar odločno površno, plitvo in konservativno!

Nadalje pravi recenzent, da v Loki ni najti dobrega režiserja. — To resnico poznamo žal že nekaj let. Sicer pa, kako si tov. P. K. zamišlja režiserja-amaterja? Pa menda ne z diplomom AAU v žepu! Je že tako, tov. P. K., da se pri diletantskih odrih loti režije tisti, ki ima poleg merice znanja tudi največ poguma in je pripravljen prijeti v roke poleg režijske knjige tudi kladivo — čopič. Kdo more zahtevati od amaterja popolno obvladovanje odrske tehnike, izkušnih režijskih prijemov itd., saj si še recenzenti niso na jasnem z umetniško opredelitvijo dela! Videti je, da se zadnje čase preveč oddaljujemo od pojma »amater«. Amater se sproti izpopolnjuje, se sproti uči, dela zgolj iz ljubezni do odrske umetnosti, ni pa noben vseznalec, da ne rečemo dovršen umetnik, in kot takega je treba amaterja tudi

filmi, ki jih gledamo

»SVENGALI«

V angleškem barvnem filmu »Svengali« bomo našli le malo svetlih strani. Vse je tako povprečno — zgodba, scenarij, režija, fotografija, da se gledalec nehotе vpraša: mar filmski producenti res tako podcenjujejo okus gledalcev?

Tokrat so na filmski trak posneli zgodbo, ki pripoveduje o hipnotizerju in glasbeniku Svengaliju, ki dela s svojo hipnotično močjo čudeže... Seveda je zgodba začinjena z dobro mero mistike in naivnosti, ki se stopnjuje do neumnosti.

Kaj več kot o nedomiselni režiji Noela Langleva bi morda lahko napisali o igri igralcev Hildegarde Neff, Terence Morgana in Donald Wolfita, ki pa niso presegli povprečja.

»ONA JE VEDELA, KAJ HOCE«

Ob tej ameriški barvni komediji ne gre toliko za ugotavljanje kakšnih posebnih umetniških kvalitete, ki bi povzdignile film nad povprečno raven, temveč za ugotovitev, da smo takšnih zgodb, pa tudi slabših in boljših, videli že precej. — Zgodba je sicer našim pojmom iz kakršnih koli prepričanj malce odmaknjena, lahko pa jo opravičimo na kratko: pač Amerika, da o Hollywoodu ne govorimo! V skopi oceni: scenarij, režija, igra — vse povprečno, pa ne tako slabo, da ne bi film nudil povprečnemu gledalcu uro in pol zabave. Vsekakor nas pa prijetno preseneča ljubka Debbie Reynolds, ki je dobila v Dicku Powellu simpatičnega soigralca.

ocenjevati! Izenačevanje pojmov amater in profesionallec se zadnje čase le prepogosto ponavlja in skrajni čas je, da se ta dva pojma spet pravilno opredelita.

»Da je napredek očiten, ni treba posebej ponavljati, očiten pa je tembolj, ker ga ni nihče pričakoval« — lep, zelo lep primer leporečja, frazarjenja in pravič drugega. Za ilustracijo pogledimo samo letošnji loški repertoar: Molière »Sganarel« in Lope de Vega »Paštetar« (vsekakor klasika, tov. P. K.); Hofman »Svetloba velike« samote (slovenske novitete — zanič, tov. P. K.); Tiran »Čarobne gosli« (za najmlajše — tudi zanič). Pa vendar niste pričakovali »Mlinarja in njegovo hči« ali pa kakega »Strahu na sokolskem gradu«, da se tako čudite napredku?! Sicer smo pa v Loki poleg Matajevega Matija in Šveja igrali z uspehom že tudi Millerja, Williamsa, in tudi Cankarja in ta imena so dovolj, da lahko trdimo, da smo že prerastli čitalniški okvir, toda ne samo z repertoarnega aspekta, temveč tudi z igralskega in režijskega. In v Loki imamo že tudi dve leti abonma, kar za amatersko gledališče ni graje vredno. Odveč bi bilo pisati še o drugih dokazih in z njimi dokazovati nepoznanje razmer, neznanje in sentimentalni snobizem.

Da pa ne bi mislili, da zapadamo v svetožalje; Ločani smo željni kritike, želimo, da bi bila vsaka premiera pravilno ocenjena, da bi bili uspehi in napake prikazane v pravi luči, zavedamo se, da pravilna kritika uči, da je zdrava, da kaže pot k napredku. Odločno pa smo proti vsakemu ovinkarjenju, proti gostilniškemu blefiranju, ki dostikrat že meji na šarlatanstvo. Menim pa, da velja to tudi za ostala amaterska gledališča, ki imajo prav tako težave z ansambлом, z odrsko izreko in tehničnimi rekviziti kot jih imamo mi, in ki se prav tako trudijo nuditi ob takih razmeran gledalcu čim več in čim kvalitetnejše, nuditi to, kar lahko nudi amater.

Jože Kloboves

ŠESTA IN SEDMA PREMIERA GLEDALIŠČA NA JESENICAH

Mestno gledališče na Jesenicah je pred kratkim uprizorilo šesto premiero letošnje gledališke sezone, in sicer Aldo de Benedettija komedijo »Dva ducata rdečih vrtnic«. Režiser in inscenator BOJAN ČEBULJ, je tudi tokrat povsem uspel. Sam je igral Alberta Veranija, medtem ko je igrala Marino MARJANCA ČEBULJEVA, Tomaža Savellija je igral Marijan Stare ter Rozino Francka Pristova. Igralci so s temperamentalno igro že takoj v prvem dejanju navezali stik s publiko, za kar jih je tudi primerno nagradila. K uspeli uprizoritvi je veliko pripomogla tudi funkcionalna scena.

Na večer pred praznikom žena pa so jeseniški gledališniki presenetili občinstvo s sedmo premiero letošnje gledališke sezone, s Čapkovno dramo »Matie«.

Sedmi premieri bosta sledili še dve, in sicer Olivera Sturta »Čudovite pustolovščine ene noči«, ki jo bodo uprizorili konec marca in v maju Goldonijev »Lažnik«. V kolikor bodo dopuščale finančne možnosti, bo gledališče naštudiralo za 1. maj še Ocvirkovo dramo »Ko bi padli oživeli«.

Priznati je treba, da letošnji repertoar Mestnega gledališča na Jesenicah ni le obširen, marveč tudi dokazuje, da je gledališče ubralo pravo pot v repertoarni politiki. Dejavnost gledališča je dosegla v tej sezoni višek, pa tudi kvaliteti ni kaj očitati. Zeleti bi bilo, da bi gledališče ob koncu letošnje sezone uspelo uprizoriti še opereto na letnem gledališču. U.

Z razstave v Mestnem muzeju v Kranju

VITTORE CARPACCIO (1455—1525)

Slovo Uršule in princa Herea s kraljem Mauirom (Benetke, Akademija)

KULTURNA BELEŽKA Z BLEJSKE DOBRAVE

Letos so na Bohinjski Beli slovesno praznovali vse pomembnejše obletnice, kakor Linhartov jubilej, Prešernov praznik, pred nedavnim pa 8. marec — dan žena. Posebnost letošnjih praznovanj je izredno dober obisk, česar doslej ni bilo opaziti. Najbolje obiskana pa je bila proslava dneva žena. V tesno zasedeni dvorani se je predstavil občinstvu močno okrepljeni mešan in moški pevski zbor, z zanimivimi prizori pa je sodelovala šolska mladina. Precej pozornosti je vzbudila tudi uprizoritev kratke dvodejanke, ki jo je za ta dan napisal osmošolec jeseniške gimnazije, Jože Zupan. Podobna proslava je bila tudi na Bledu, kjer so na čast 8. marcu priredili slovesno akademijo.

INTERNI NASTOPI GOJENCEV NA KRANJSKI GLASBENI ŠOLI

Kakor prejšnja dva, tako je bil pretekli petek tudi tretji interni nastop gojencev Glasbene šole v Kranju uspešno zaključen. Tudi tokrat ni manjkalo poslušalcev — zlasti onih, ki z zanimanjem zasledujejo glasbeno vzgojo na tem zavodu.

Nastopilo je 16 gojencev iz razredov za klavir, violino, pihala in solopetje. — Te glasbene produkcije, ki jim posveča vodstvo šole veliko pozornost zlasti zato, ker se gojenci že od prvih začetkov glasbenega študija privajajo na nastope pred poslušalci, se bodo

ponavljali še ves prihodnji mesec. Postopoma bodo nastopili vsi, to je 250 gojencev zavoda. S.

PREDAVANJA SVOBODE NA JESENICAH SO DOBRO OBISKANA

Letos je Svoboda na Jesenicah priredila več predavanj, ki se odlikujejo zlasti po kvaliteti in zanimivosti. — Pred kratkim je predaval v tesno zasedeni dvorani delavskega doma dr. Karel Rosenstein. Predavanja o vtisih s poti po Indiji so spremljali številni diaprozitivni.

Tudi šola za starše, ki jo je organizirala jeseniška Svoboda, ni ostala brez odziva. Predavanj, ki se vrste vsak teden, se udeležuje nad 200 mater in očetov. — S splošnimi predavanji, s šolo za starše ter jezikovnimi in strojepisnimi tečaji je uspelo jeseniški Svobodi uresničiti del svojih načrtov pri vzgoji ljudskih množic. U.

USPEHI IN TEŽAVE KAMNOGORIŠKE IGRALSKÉ DRUŽINE

Pred kratkim je kamnogiški prosvetno društvo uprizorilo komedijo »Navadni človek«. — Uprizoritev je dokaj dobro uspela. Iz priznanja, ki so ga dali navdušeni gledalci igralcem, je bilo moč posneti željo, da bi bilo v bodoče na domačem odru še več takih uprizoritev.

Požrtvovalni igralci so po tokratnem uspehu sklenili naštudirati tudi dramo »Sveti plamen«. S sredstvi, čeprav pičlimi, ki jih dobiva društvo od vstopnin, počasi toda

vztrajno urejajo oder, ki ni ravno v zavirljivem stanju. Zavedajo se namreč, da bo tudi dobro urejen oder prispeval svoj delež h kvaliteti bodočih uprizoritev. — Z dobro voljo in požrtvovalnostjo se da premostiti številne težave! — menijo člani tamkajšnje igralske družine. P.

»VZORNI SOPROG« NA ODRU KRANJSKOGORSKE SVOBODE

DPD Svoboda »Slavko Černe« Kranjska gora, je v soboto in v nedeljo postavila na oder v režiji Ivana Marinka, komedijo Averryja Hopwooda »Vzorni soprog«. Doslej so morali Kranjskogorčani veseloigre »uvažati« (gostovalo je MG Jesenice s Scapinovimi zvijačami in Svoboda »Tomaž Godec« s Srečnimi dnevi), zdaj pa se je izkazalo, da so jim sami ne-le kos, ampak jih celo dobro zaigravo. Publika je uživala zlasti ob zreli situacijski komiki, pa tudi ob uspešnih likih igralcev, ki so vsi po vrsti dobro rešili svoje vloge. V vlogi Billyja Barletta je nastopil Miloš Sodja, njegovo ženo Margaret je kreirala Marija Košir, Jack Wheller — Tone Prezelj, njegova žena Blanch — Andreja Oitzl, Friderik Evans — Lojze Cuznar. Ugajala je Vida Dorčec v vlogi Margaretine sobarice Mary. Kot nosača sta še nastopila Janex Kerstein in Andrej Gosar.

Sceno za uprizoritev je posodilo MG Jesenice in priznati je treba, da je bila dobro prirejena. Režiji se je čutilo večmesečno delo z igralci, ki so bili suvereni gospodarji prostora. J. S.

BREZBRIŽNOST SE LAHKO MAŠČUJE

RECEPTI

Príčkovanje otroka je zmeraj povezano s strahom pred porodom in z bojznostjo, da otrok morda ne bo normalno razvil. Kljub temu pa marsikatera žena, četudi si otroka želi, ne stori vsega, da bi si olajšala porod in zagotovila otroku zdravje. Mimo počitka, rednega gibanja in vsestranskega zmernega življenja je v času nosečnosti potrebna tudi pravilna prehrana, od katere sta v veliki meri odvisna počutje bodoče matere in otrokov razvoj.

Kaj pomaga, če nosečnica je za dva, če pa v hrani ni n. pr. dovolj beljakovin, kalcija, železa itd., kar nujno potrebuje

zase, še bolj pa za svojega novo rojenega otroka. Samo debelejšje nosečnice se ne zagotavljajo, da bo otrok čvrst in zdrav. Veliko žena je tik pred porodom slabokrvnih, tožijo tudi, da jih bolijo zobje, nervozne so, četudi živijo zmerno in niso preobremenjene z delom. Vse te težave marsikdaj pripišemo lahko prav nepravilni prehrani.

Seveda pa se brezbriznost do

prehrane lahko maščuje tudi nad otrokom, ki začne bolehati za rahitizmom, veliko jih v prvem letu starosti tudi umre in zbolijo. — Vse to kaže, da nosečnice ne uživajo dovolj mleka in mesa ter sadja in zelenjave, v čemer je največ snovi, ki jih njihov organizem nujno potrebuje. Več o vsem boste lahko izvedele v knjižici »Prehrana nosečnice«.

BENEŠKA RIZOTA

6 dkg surovega masla, 30 dkg riža, juha ali voda, soli, 5 dkg parmezana, 15 dkg telečjih ali kurjih jeter, 3 dkg surovega masla, čebula, 1 dkg moke, 2 dkg paradižnikove mezge, juha, sol.

Na maslu prepražimo riž, da postane prosojen, nato ga solimo, zalijemo z dvakratno množino juhe ali vode in dušimo 20 minut. Kuhan riž zmešamo s polovico nastrganega parmezana, ostalega pa potresemo po vrhu potem, ko je riž že v skledi. Nazadnje denemo v sredino riža ragu, ki ga pripravimo tako, da na maslu zarumenimo sesekljano čebulo, pridenemo na tenke liste zrezana jetra, jih prepražimo, potresemo z moko in jo zarumenimo, pridenemo še paradižnikovo mezgo, zalijemo vse z juho, solimo in prevremo.

CVETAČA V SOLATI

Lepa glava cvetače, slan krop; 1 dl olja, 1 dl kisa, poper.

Cvetačni cvet odločimo od listov in stebila tako, da ostane še cel. Nato ga skuhamo v slanem kropu, odcedimo in denemo v skledo. Iz olja, kisa in popra naredimo marinado in polijemo z njo cvetačo v skledi.

VSE ZARADI »ČASTI«

Stiri leta je tega, kar je Marko spoznal Vido. Na plesu sta se srečala še nekajkrat po tisti februarjski nedelji. Dekle je bilo dolgo nezaupljivo, čeprav ji je bil temnolasi fant všeč. Enkrat v življenju je že doživela polum, zato ni hotela znova zabrestiti v take težave. Fant je po objubi, da jo bo poročil, pobegnil čez mejo; tako je morala sama preživljati dve hčerki. Pa vendar si je želela ljubezni in razvedrila. Kdo bi ji zameril!

Z Markom sta se še tisto poletje poročila. Zelo jo je razvajal in sprva je minevalo njuno skupno življenje brez večjih težav. Vida je leto dni še hodila v službo, nato pa se je rodil sin. Ostala je doma in tudi kasneje ni več odšla na delo. Z možem sta se od Vidinih staršev odselila v novo stanovanje.

Dokler je Vida delala v tovarni, je sama prejemale otroške dodatke za hčerki. Potem bi jih moral prejemati Marko, a se je vedno izgovarjal, da denarja za tuje otroke ne dobi. Vida se je vdala v to, dokler se ni prepričala, da bi ga lahko dobil.

Zdaj čuka že petega otroka. Odnosi med njo in možem so se v zadnjih letih močno spremenili. Tisto, kar nekoč Marko ni pomenilo ovire, ga je nenadoma pričelo motiti na vsakem koraku. Ženina nezakonkarska otroka, ki jima je bil oči, je zasovražil. Ni ju hotel priznati in prejemati zanj mesečnih doklad, da bi ne omdeloval svoje »časti«. Da je žena pri tem trpela in se mučila, kako bi skuhalo in oblekla številno družino, mu ni bilo mar.

V družbi se je Marko štel za naprednega državljana, ki je obračunal z navlako starih predsodkov, doma pa je na enakopravnost žene popolnoma pozabil. Ko so mu na oddelku za socialno varstvo dejali, da bi moral kot oči na svojem službenem mestu prejemati dodatke za ženina prva otroka, je izjavil, da ni oči. »Če me boste pa k temu silili,« je zagrozil, »bom zapustil ženo in si poiškal službo v drugem kraju.«

In vse to samo zaradi »časti«, na katero je ob poroki popolnoma pozabil... J. O.

POMLAD V ITALIJ

ZGORNJA MODELA SMO POSNELI IZ ITALIJAN. MODNIH REVIJ. KOSTIM NA LEVI NOSIMO OB SVEČANEJSIH PRILožNOSTIH IN JE IZDELAN IZ TEMNEGA BLAGA. DRUGI, SVETLOBARVNI KOSTIM JE KROJEN V ŠPORTNEM SLOGU. ZANJ SI LAHKO IZBEREMO TWEED ALI KAKO DRUGO PRIMERNO TKANINO, KI NI PREVEČ OBCUTLJIVA.

PRAKTIČNI NASVETI

ČIŠČENJE PODA

Gumasta tla — razen polivinilnih tekačev uporabljamo za zaščito kuhinjskih tal lahko tudi tekače iz gume. Le-ta je sicer trajnejša, vendar skoraj še enkrat dražja, razen tega dolgo ohrani značilni neprijetni vonj in jo je težje dobiti na trgu.

Kamnita tla, teraco ploščice. — Tovrstna tla umivamo s toplo milnico, nato pa še s čisto vodo. Suha lahko tudi namažemo s parketnim loščilom, vendar za delovne prostore to ni priporočljivo, ker so spolzka in ovira pogosto umivanje.

Lakiran pod. — Lakiranega poda ne smemo ribati s milom niti s pralnim praškom. Očistimo ga najprej prahu, nakar ga umijemo z vodo. Ne moremo ga preveč! Pod moramo nato dobro posušiti.

Lignolit. — Masa iz žagovine je tako zvanj lignolit, bodisi ulit na mestu ali položen v ploščicah (25x25 cm, debelina 1,5 cm) v cementno malto. Na že obstoječi ladijski pod ne nameščamo niti teh ploščic niti mase, za novogradnje pa sta zelo priporočljiva. Lignolit je zmes lesne moke, magnezijevega klorida in drugih primesi.

Mlada rast

1+3=4 dobro (3) nezadostno (1) odlično (5)

slabo (4) odlično (5)

MMLADARAST

Nekoč je živel kralj. Zena mu je umrla in mu pustila majhno hčerko. Deklica je bila lepa in dobra in iskreno je ljubila svojega očeta. Pozneje pa se je kralj ponovno oženil. Druga žena mu je pripeljala še dve hčerki-pastorki. Bil sta grdi in hudobni. Na vso moč sta se trudili, da bi pri kralju mlado princeso očrnila. Začeli sta proti njej spletkariti. In res je kralj pričel dvomiti nad iskrenostjo in dobroto svoje hčerke. Ko so bile nekoč vse tri pri njem, je sklenil, da jih preizkusi. Zato vpraša najstarejšo, kako visoko ga cenil.

»Kot svoje življenje!«

Kralju je bil odgovor všeč.

»Kot vse zlato na svetu,« je dejala druga.

Tudi to je kralju laskalo. In slednjič vpraša najmlajšo, svojo pravo hčerko.

»Kot kruh in sol,« je preprosto odvrnila.

Kralj se je silno razburil, da ga deklica tako omalovažuje. Saj kruh in sol si privoščil največji revež. In ukazal je svojim ljudem, da izenejo princeso v velik gozd in jo prepustijo divjim zverem. Deklica je neotlačljivo jokala. Zavetiše si je poiškala v votlem drevesu.

V istem gozdu pa je lovil divjad mlad kraljevič. Slišal je svere pse, kako lajajo in jim je

nevesta prepovedala, da bi jedl solilo in tudi ni pustila, da bi postregli gostom s kruhom. Med povabljeni je raslo nezadovoljstvo in kralj, princesin oče, je dejal:

»Najboljše manjka!«

»In kaj naj bi to bilo?« je vprašala nevesta.

»Kruh in sol,« je odvrnil kralj.

»Da,« je rekla princesa, »tako kot kruh in sol sem cenila svojega očeta, pa me je zato zavrzel in pregnal.«

Ob teh besedah je kralj spoznal svojo hčerko, vroče jo je objel in od veselja zajokal.

Spoznal pa je tudi nevoščljivost in hudobijo svojih pastork. Kot prej princeso, ju je pregnal globoko v gozd in do danes še nihče ni slišal, da bi ju našel kakšen princ in ju odpeljal na svoj dom. Prev. M. S.

MIHA KLINAR:

Uspavanka

Aja tutaja, sonček zahaja; v žibelki zlati sladko je zaspal.

Aja tutaja, lunica vzhaja; iz lunice škratek Sanjarček je vstal.

Z lunice splezal po lestvi je zlati, s koškom na rami in s sanjami v košku.

Aja tutaja, Sanjarček prihaja, sanje prinaša, punčka, zaspil!

Ninika mala že je zaspala. Kaj neki sanja, da se smehlja?

Morda o Sneguljčici, morda o Pepelki, morda o mamič, ki še bedi?

Morda jo škratek je med zvezde ponasel in se na Rimski cesti igra?

Morda se vozi z Velikim vozom, Morda se z Malim vozom pelja?

Skratek Sanjarček je vsemogočen; morda da Niniki zvezde z neba?

Jaz jih bom videl zvezdice čiste, videl jih zjutraj bom, ko se zbudi.

S sončkom zaspala, s sončkom bo vstala, skrila bo zvezdice v svoje oči.

KRIŽANKA „NA MOTORJU“

VODORAVNO: 1. pamet, razum; 3. v njej se vsajamo in učimo; 6. atletska panoga; 7. z vseh strani obdana zemlja z vodo; 10. tekočina, ki se pretaka po žilah; 11. dela nam svetlobo; 13. del obraza; 15. pol svetloba, pol tema; 17. vrsta drevesa; 19. predplačilo; 20. odlična ocena v spričevalu; 22. zgodna.

NAVPIČNO: 1. mrčes, ki se najraje skriva v laseh; 2. vrsta motornega vozila; 4. plavam po zraku; 5. če; 8. žensko ime; 9. z njo solimo; 10. mesto ob jadranski obali; 12. učena; 14. delo kiparja; 16. potočna žival; 18. oče; 21. vevnik.

PIONIRJI, PRESODITE SAMI, CE JE PRAV...

... da tale deček v svoji objetnosti razbija s fračo steklene izolatorje?

... da ta dva dečka brcata žogo na prometni cesti?

ROMAN
SLIKANICA
ZANIMIVOSTI
FILM

ZADNJA STRAN

MIAMI
KONIC
VIGENCI
ROMAN

23

„Ne poznam ga.“
„In boš dala?“
„Zakaj bi ne? Bolje, kot da stoji prazno.“
„Če Globočnik seže sem, bo vse zadušil,“ je počasi, resno rekla Dominik. „Škoda, da nimam denarja, vzel bi oba vigenca v najem, tako pa...“ Počasi se je nagnil k njej, da je začutila njegovo sapo na licu in skoro zahtevajoče vzkliznil: „Samo Globočnika ne spravljaj v Kropo! Ljudje te bodo kleli!“

Bila je presenečena, skoro prestrašeno je strmelala vanj. Potem se je osvestila. „Ljudje so zdaj brez dela, Globočnik bi jim dal zaslužka,“ je rekla. „Jaz pa tudi potrebujem denarja. Bratove šole stanejo in sama moram od nečesa živeti.“ „Ljudje bi malo zaslužili,“ je burno ugovarjal Dominik. Globočnik in Rudi bi bogatela, nihče drug. Potem lahko Heteri, Majdnik in Rogovilec kar zaprejo svoje kovačnice.“

Njegove besede so jo zbegale, nič več mu ni vedela odgovoriti. Čutila je, da ji govori iz srca, tudi ona si ni želela Globočnika v hišo. Ne zaradi trških podjetnikov, toda slutila je, da bi se zagrizel v njeno premoženje in bi ne odnehal, dokler bi ga ne kupil. V zadregi je svaljkala košček kruha.

Dominik jo je ostro motril. Čeprav je imela na sebi gosposko krojeno črno obleko, se mu je zdela skoro sirotna. Čutil se je močnejšega od nje in je pribil:

„Globočnik bi poskušal tudi mene izriniti iz kovačnice, toda jaz se ne dam! Pogodbo imam in ta drži. Z menoj ne bo nihče pometal.“

Spet mu ni znala odgovoriti. Molk je legel mednju, težak kot svinec. Stenska ura je bila polnoč. Ani je bilo raskavo bitje kot odrešenje. Hitro je vstala in prijela luč.

„Pozno je. Pokazala ti bom, kje boš spal,“ je rekla.

Brez ugovora je šel za njo. Odprla je iz veže v stransko čumnato in nerodno ji je bilo, ker je opazila, da je vse zanemarjeno. V kotu jestala starinska postelja s slamnjačo, ki je dišala po preperelom, odeja je bila razcefrana, koščki vate so gledali iz umazanega rdečega blaga. Tudi sicer je bilo vse razvlečeno. Na skrinjo so nametali kup ropotije. Vlaga je davno načela zidovje, omet se je spodaj luščil, na stropu pa so se pokazale velike lise od zamoka. Med starimi svetniškimi podobami, ki so jih obesili sem, ker drugod niso imele prostora, so visele vrvi in raztrgan konjski komat. Pajčevine so se vleklye iz kot v kot.

„Se te dni ti bomo pospravili,“ je rekla, ker jo je bilo sram nereda in umazanije. „Tudi blazino bomo napolnili z novim ličkanjem.“

„Kakor hočeš. Meni je vseeno, povsod spim kot ubit,“ je rekel Dominik.

Voščila sta si lahko noč in Ana je odšla v zgornje nadstropje. Čutila je, da je trudna, zelo trudna in današnji dan ji je prinesel k množici starih skrbi še novih, težjih.

III

Dominik ni tratil časa s postavljanjem. Že drugi dan po Anini vrnitvi iz Železnikov se je lotil dela. Vigenca je bil zanemarjen, moral ga je spraviti v red, če je hotel začeti kovati. Eno samo ognjišče je bilo dobro, tisto, na katerem so delali, dokler ni Gašperin umrl. Vsa druga so bila zabasana z žlindro in ugaslim ogljem, na debelo sta jih pokrivala pepel in prah.

OBOROŽEVALNA TEKMA

Zgoraj desno: bombnik, hitrejši od zvoka — njegovi 4 reaktivni motorji (pod krili) so najmočnejši motorji, kdajkoli vgrajeni v kako letalo. Na vrhu: prvi dve atomski podmornici na svetu; Zgoraj: prva objavljena slika dirigranega izstrelka »Pascals«, ki si sam poišče svoj cilj. Vse iz ZDA...

Gorenjske ANEKDOTE

SINDIKAT JE AKTIVNO SODELOVAL

Predsednik sindikalne podružnice v nekem gorenjskem podjetju je prejel dopis Okrajnega sindikalnega sveta, naj poroča, ali in kako je sindikat sodeloval pri sestavljanju tarifnega pravilnika.

Predsednik sindikalne podružnice je začel takole razmišljati: »o tem vprašanju«:

»Kar se mene tiče, sem vedel, da pripravljajo v podjetju tarifni pravilnik, računovodja, ki ga je sestavil, je tudi član sindikata, prav tako pa sta člana sindikata tudi direktor in predsednik delavskega sveta, ki je tarifni pravilnik podpisal.

Ergo! lahko mirne duše odgovorimo, da je sindikat aktivno sodeloval pri sestavljanju tarifnega pravilnika, saj le-ta brez sodelovanja sindikalnega članstva tako rekoč sploh ne bi mogel biti sestavljen.«

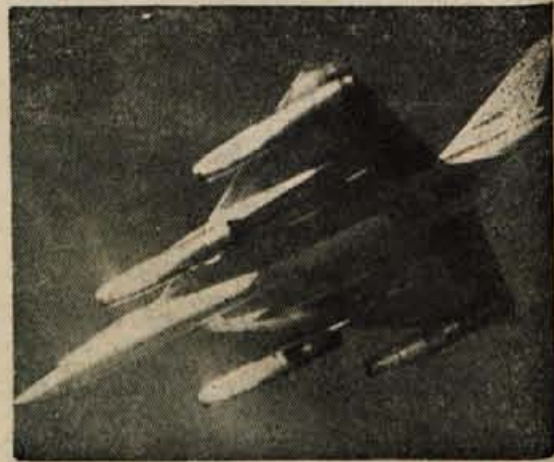
PRESNETE TUJKE

Odbornik Občinskega ljudskega odbora Železniki je prišel na zbor volivcev v Selca. Volivci so mu očitali, da se v občini vse preveč skrbi za center — torej za Železnike, medtem ko se na okoliške vasi in njihove potrebe kaj rado pozablja.

Odbornik se je branil kakor je vedel in znal. (Pri tem je celo tisto, kar je za napredek posameznih krajev prispeval okraj, proglasil za občinski prispevek). Ko pa je videl, da ljudi le ni povsem prepričal, je pomenljivo pristavil:

»Ja, tovariši, razen vsega, kar sem povedal, pa morate upoštevati tudi to, da smo vas pri davkih popolnoma drugače maltretirali!«

ABC

ZGODOVINSKI IN DRUGI PABERKI

Zgodovina in priredila - P. -

Z GORENJSKE

Sredi Radovljiškega polja leži na lepi ravnini s slikovito razgledno lego vas Lesce, važno prometno križišče. K železniški postaji se stekajo ceste iz Radovljice, Hraš, Begunj in Bohinja. Iz Lesca je glavni dohod na Bled in Begunje. Zaradi dobrih zvez in dobre organizacije tujsko prometnih naprav se v vasi ustavlja precej letoviščarjev. Kmetско jedro vasi, z deloma razdrobljenimi posestvi, so zabrašale prometne, industrijske in obrtne stavbe (tovarna za verige, tovarna čokolade, strojno pletilstvo idr.).

Vas se omenja že leta 1004, ko jo je cesar podaril briksenškemu škofu. Pod zaščito sosednjih graščakov se je okrog leta 1564 v Lescah močno razširil protestantizem. Učil ga je zlasti bivši župnik Peter Kupljenik. Poleg okoliških kmetov in radovljiških meščanov so obiskovali njegove pridige tudi gorenjski plemiči: Moric Dietrichstein s svojo družino, Janž Lamberg, Boltežar Kacijanar, Jakob Gallenberg in drugi. Dobil je letno plačo od stanov, podpiralo ga je gorenjsko plemstvo, predvsem Dietrichstein. Pri vizitaciji stolnega prošta Tomaža Retlingerja leta 1571 je Kupljenik izjavil, da ima okrog štiristo obhajancev.

Leta 1572 je nadvojvoda Karel ukazal Dietrichsteinu, naj izžene Kupljenika s svojega posestva, ker mu bo sicer odvzel zastavljeno graščino. Dietrichstein se je spočetka izgovarjal, da so predikanta nastavili stanovi, ko pa se ni čutil več varnega, so prestavili bogoslužne shode v Begunje, kjer je v te namene prepustila Julijana Kacijanar del svojega gradu. Tu sta poleg Kupljenika pridigala tudi Jurij Dalmatin in radovljiški krojač Klemen Bobek. Nadvojvoda je seveda zvedel za to in leta 1580

prepovedal Radovljičanom in okolčanom zahajati v Begunje k protestantskim pridigam. Obenem je ukazal Kupljenika zapreti. Ta pa je kljub temu ostal v Lescah, zahajal v Radovljico, kjer sta živela žena in otrok, pridigal dalje ter obiskoval bližnje gradove in zbirališča protestantov. Ko se je 18. junija 1578 vračal od bolnika iz Železnikov, so ga zajeli loški lovci, ga zaprli, čez teden dni pa odpeljali v Gorico in ga izročili arhidiakonu Nepokoju. Ta ga je poslal arhidiakonu v Videm, da bi ga izročil oglejskemu patriarhu, ki je Kupljenika posvetil.

Kranjski deželni stanovi so si prizadevali, da bi ga osvobodili in Kupljenik je 2. avgusta 1587 v Vidmu vsaj navidezno preklinal svoje nauke in obljubil, da bo do smrti živel v katoliški veri. Bil je odstavljen od duhovniške službe in obsojen v domsmrtno ječo, a o božiču in veliki noči naj bi stal v spokorniški obleki pred cerkvijo. Na nepojasnjen način pa se je še isto leto rešil iz ječe. Kranjski deželni stanovi so mu na njegovo željo 9. februarja 1590 izstavili odhodnico, ker se je iz raznih vzrokov izselil s Kranjske in v tujini tudi umrl. Kupljenikova osebnost je bila priljubljen predmet literarnega oblikovanja. Andrej Buđal ga je opisal v svoji knjigi Križev pot Petra Kupljenika, Ivan Tavčar pa v povesti V Zali.

V Lescah sta bila rojena: Jurij Golmayer (1755—1822), janznist in borec za slovensko šolstvo, ter pedagoški pisatelj doktor Franc Walland (1887). V bližnjih Hrašah je bil rojen novelist in časnikar Matej Brence (1856 do 1887), v Novi vasi pa Janez Božič (1829—1884), poljudni pisatelj in narodni borec.

89. — Pri Mozolovih je teklo spet po starem. Stričeva smrt je močnejše prizadela le Pavleka, ki je premišljal, kako bi se maščeval rokovanjem.

Proti večeru tistega dne, ko je Touček ovadil Nandeta, je Pavlek srečal gozdnega čuvaja, ki se mu je nekam zelo mudilo. Ker sta bila znana, ga vpraša, kam s tako naglo, in oni mu pove, da je prišel ukaz iz Kamnika, da gredo lovit rokovanjče. Pavlek je hotel z njimi, pa so ga zavrnil. Zato je jezen odšel proti domu.

90. — Po večerji je Pavlek legel za liho in oprezoval okrog. Opazil je, da v sestrični sobi nekam dolgo brli luč, zato pogleda bolje in vidi, da dekle veže obleke v culico. To se mu zazdi sumljivo. Hoče se splaziti bliže, da bi bolje videl, kar zasliši nek šum. Hitro se umakne proti drevesu, kajti prav natanko je čul stopinje.

Tik pred grmom, za katerega se je skrivil Pavlek, se ustavi šestorica ali sedmorica. »Tiho!« pravi nekdo, »zdaj smo komaj streljaj od Mozolovih; kdo ve, če ni ona punica že na straži? Njen ljubeč bo kmalu tu.«

91. — Pavleku je bilo zdaj jasno Polonično vedenje! Fant je sklenil iti za hišo, da bo tam pazil. Tiho se je splazil tja.

Naenkrat je nekdo prišel po stezi in šel naravnost proti razsvetljenemu oknu. Tam je obstal, se ozrl pazno na vse strani in trikrat narahlo potrkal na šipo.

Ko mu je šinil svit lesčerbe čez obraz, je Pavlek spoznal, da je pričakal pravega: bil je Nande.

92. — Polonica je naglo stopila k oknu in ga odprla: »Ali si že tukaj?« je začudeno vprašala. »oni mi je rekel, da me boš zgoraj počakal.«

»Hitro, hitro se opravi!« sili Nande. »Izdajalci so mi za petami in kmalu bodo vojaki tu ali pa gori pri borovcih.«

Dekle se je močno prestrašilo. »Upihni luč!« dě Nande, ko vidi, da je pripravljena.

»Prčej, prčej,« reče ona ter se ogleda po sobici.

Nande je začel neke korake in se bliskoma umaknil za vogal hiše.